

представленням ради факультету. Одержання викладачем підвищеної категорії дає йому право на збільшення розміру оплати праці та (або) других видів заохочення та стимулювання його діяльності.

В цьому зв'язку треба відмітити важливість ролі ректорату і його служб в пошуках фінансових і матеріальних можливостей для реалізації поставленої мети.

Висновки. Розробка та впровадження в університеті системи оцінки праці і стимулювання викладачів будуть сприяти підвищенню якості освітянських послуг, що надаються, удосконаленню оплати праці, покращення методів керівництва. В умовах недостатнього фінансування саме такий підхід вважаємо єдиною можливістю вирішення перелічених проблем. Значних зусиль або матеріальних вкладень ця робота не потребує, а результатом може забезпечити високий рівень досягнень в достатньо короткий термін.

Література

1. Коноплев В.А. Управление внутривузовским социалистическими соревнованиями: Моногр. / В.А.Коноплев, В.А.Шабашев. – М.: Высшая школа, 1988. – 104 с.
2. Абросимов В.Н. Профессиональные качества преподавателя / В.Н.Абросимов // стандарты и мониторинг в образовании. – 2001. №16. – с.61–64.
3. Захаревич В.Г. Оценка качества работы преподавателей вуза / В.Г.Захаревич, В.П.Обуховец // Высшее образование сегодня. – 2003. - №5, с.12–15.

СТИМУЛИРОВАНИЕ КАЧЕСТВА ОБРАЗОВАНИЯ В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ

Катюха А.А., Миронець С.Д.

Аннотация – Исследования посвящены анализу структуры системы морального и материального поощрения работы преподавателей в высших учебных заведениях.

STIMULATION OF QUALITY OF FORMATION IN HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS

A.Katjuha, S.Mironets

Summary

Researches are devoted the analysis of structure of formation of system of moral and material encouragement of job of teachers in higher educational institutions. In conditions of insufficient financing authors consider such approach as the unique way of the decision of the listed problems.

“LIFELONG LEARNING” – ОДИН З НАЙВАЖЛИВІШИХ ПРИНЦИПІВ БОЛОНСЬКИХ ДОМОВЛЕНОСТЕЙ

Сушко О.В., к.т.н.

Таврійський державний агротехнологічний університет

Тел. (0619) 42-13-54

Анотація – Стаття присвячена одному з найважливіших принципів Болонської декларації (lifelong learning) в умовах інтеграції у загальноєвропейський простір з метою підвищення якості підготовки фахівців.

Ключові слова – Європейська кредитно-трансферна й акумулююча система, якість підготовки фахівців, навчання впродовж життя, стратегії навчання.

Постановка проблеми. Одним з найважливіших стратегічних завдань на сучасному етапі модернізації системи вищої освіти України є забезпечення якості підготовки фахівців на рівні міжнародних вимог. Вхідження України до єдиного освітнього та європейського простору неможливе без впровадження такого багатогалузевого механізму, як Європейська кредитно-трансферна й акумулююча система (ECTS).

Аналіз останніх досліджень. Якщо виходити з того, що Україна прагне інтегруватись в Європу, то альтернативи Болонському процесові немає. Впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу передбачає різні підходи, які дозволяють певною мірою підвищити якість підготовки фахівців. Фахівцями ТДАТУ розроблено чимало заходів щодо реалізації основних положень ECTS. Всі вони дозволяють оптимізувати реалізацію структурно-логічної схеми підготовки фахівців, здійснити перехід від педагогічного традиціоналізму до нових форм і методів навчання, інтенсифікувати викладання навчальних дисциплін, забезпечити діагностику якості навчання з урахуванням особливостей фахової підготовки, а в кінцевому результаті – забезпечення високої якості підготовки фахівців з вищою освітою, підвищення престижу національної вищої школи, адаптації її до ринкових умов та інтеграції в європейський освітній простір.

Формулювання цілей статті. Освітня діяльність відповідно до вимог Болонської декларації – це не тільки і не стільки рівні, модулі, експерименти, кредити, рейтинги; це перш за все нова філософія освітньої діяльності, це нові чинники організації навчального процесу, новий тип відносин між викладачем та студентом, це нові технології опанування знань, які унеможливають репродуктивних

методів навчання. В статті розглянутий один з найважливіших принципів Болонської декларації (lifelong learning), як основний принцип підвищення якості підготовки фахівців.

Основна частина. Тенденція до побудови суспільства, яке безперервно навчатиметься ("Lifelong Learning" - LLL – аббревіатура стала загальною визнаною у 1990 роках) є однією з провідних в закордонній освітній політиці кінця-початку XXI ст. Вона розглядається як унікальний механізм виживання людини та суспільства в інформаційну епоху. Адже перехід від індустріального до технотронного, інформаційного суспільства, у якому наукові знання й інформація щорічно подвоюються або навіть потроюються, створює для людини принципово нові умови життя, вимагаючи постійного самовдосконалення й оновлення знань, зростання самосвідомості та почуття відповідальності.

Ідея навчання впродовж всього життя – це нова соціально-педагогічна парадигма, формування якої об'єктивно зумовлене всім соціально-економічним і суспільним розвитком під впливом глобалізаційних та інтеграційних процесів, якими характеризується сучасний цивілізаційний розвиток. Вона покликана і здатна забезпечити сучасний рівень професійної підготовки фахівців, наступність і взаємоузгодженість формування професійного мислення як основи професійної культури. Адже з плином часу змінюються суспільства, технології життя, праці та навчання, обсяги знань, системи освіти. Людина як особистість формується та розвивається постійно і безперервно: від народження та протягом усього життя.

Такий підхід визнає можливість освоєння знань і вмінь під час праці та життя в суспільстві, а також в процесі формального і неформального навчання. У зв'язку з цим, у документах ЄС визначається відмінність між трьома типами навчання: формальним (formal), неформальним (non-formal) і спонтанним або неофіційним (informal).

Формальне навчання, зазвичай, надається навчальними закладами або організаціями, воно структуроване з погляду цілей та тривалості навчання і завершується присудженням свідоцтва про освіту. Формальне навчання є цілеспрямованим з погляду того, хто навчається.

Спонтанне навчання є таким, яке здійснюється під час повсякденної життєдіяльності людини, пов'язаної з його роботою, життям у сім'ї або дозвіллям. Воно не структуроване з точки зору цілей, тривалості навчання та допомоги в навчанні. Після його завершення не видається свідоцтво про навчання. Спонтанне навчання може бути цілеспрямованим, проте, в більшості випадків воно не є таким.

Неформальне навчання - це навчання, яке людина здійснює поза межами навчального закладу та після закінчення якого також не видається свідоцтво про навчання. Проте, воно структуроване в плані навчання, тривалості навчання та допомоги в ньому. Неформальне навчання є цілеспрямованим з точки зору того, хто навчається.

Міжнародна комісія ООН із розвитку освіти, науки та культури (ЮНЕСКО) ще в 1971 р. висунула ідею так званого «суспільства, що навчається», і рекомендувала дотримуватися «визначального принципу освітньої політики», відповідно до якого «кожна людина повинна мати можливість продовжувати вчитися протягом усього життя». ЮНЕСКО ввів це поняття як поняття глобальної перспективи, яке фокусується на таких аспектах: потреби та права людей на навчання впродовж життя; формування комплексного підходу між формальним і неформальним контекстами навчання; адекватне фінансування для обох указаних видів навчання; охоплення всіх людей, починаючи з наймолодших і закінчуючи найстарішими; пошук шляхів демократизації доступу до навчання. У 1973 р. Організація Економічної Співпраці та Розвитку (ОЕСР) опублікувала звіт «Періодична освіта: Стратегії навчання впродовж життя», в якому головна увага була приділена потребам глобальної економіки та конкурентоспроможності. Було зроблено висновки про те, що «навчання впродовж життя має стати необхідним для всіх і тому повинне бути доступним для всіх». ОЕСР задекларувала необхідність в усвідомленні системного бачення та розуміння навчання впродовж життя як розриву з традиційними підходами до освіти та навчання. Це означає формування нових і адекватних механізмів фінансування, а також широку зміну й оновлення викладацької діяльності. ОЕСР визначила п'ять головних особливостей стратегії навчання впродовж життя: визнання неформального та неофіційного (спонтанного) компонентів навчання, пов'язаних із розробкою задовільних консультативних і керівних систем; розвиток основних навичок для всієї молоді та дорослого населення з метою розвитку дійсного прагнення до навчання; перспектива охоплення всього життя шляхом надання пріоритету в задоволенні потреб дітей дошкільного віку та дорослого населення; результативне й ефективне керівництво фондами з вірогідною необхідністю залучення більшої кількості державних і приватних ресурсів, особливо, через введення нових стимулів; питання керівництва та партнерства, яке визначає необхідність залучати і координувати діяльність різних інстанцій.

Слід відзначити, що в Декларації «Про право на одержання знань» (Гамбург, 1997 р.) і в Болонській декларації однозначно трактується, що право людини та народів на освіту, їхнє право

безупинно отримувати знання мають розглядатися нарівні з іншими основними правами, такими, як право на охорону здоров'я, право на безпеку, на всі форми громадських свобод тощо. В документах ООН ідея безперервної освіти розглядається як єдине ціле, як послідовність і взаємозв'язок усіх її етапів протягом усього життя людини. Інакше кажучи, «безперервна освіта» - це єдність і сукупність усього освітнього процесу протягом усього людського життя. Звідси основний методологічний висновок: безперервна освіта - це не освітня система, а принцип, який лежить в основі всієї її організації, тобто головний системостворюючий принцип, який є основою розвитку кожного елемента цієї системи.

Можна визначити шість пріоритетів концепції безперервного навчання:

1. Визнання цінності знань. Необхідно визнати важливість і цінність знань, набутих процесів під час як формального, так і неформального навчання (часто це називають акредитацією попереднього навчання). Визнання навчання також залежить від «прозорості» кваліфікацій (кваліфікації, які визнаються в різних регіонах і країнах, мають бути зрозумілими для всіх зацікавлених сторін, і передусім - для працедавців).

2. Інформація, профорієнтація та консультування. Інформаційні, профорієнтаційні та консультаційні послуги мають бути доступні всім громадянам та орієнтовані на їх потреби за рахунок розробки прозорих і якісних систем. Ці системи мають бути гнучкими й адаптованими до потреб того, хто індивідуально навчається, а також до потреб постійно змінюваного ринку праці.

3. Інвестиції часу та коштів у навчання. Інвестиції означають вкладення коштів і часу. Необхідність збільшення інвестицій не викликає сумнів, проте, слід направляти інвестиції на конкретні цілі й одержувати від них віддачу («додану вартість»). ЄС визначає ці пріоритети так: «Це створення стимулів, які заохочують приватних осіб і компанії підтримувати навчання, за допомогою грантів і податкових пільг». Неформальні підходи та контексти: інвестування в «інфраструктуру» навчання з метою підтримки неформального навчання, наприклад, бібліотек, доступу до інтернету, електронного навчання, навчання в рамках меж місцевого співтовариства, навчання викладачів (навчання їх новим функціям і ролям) і тощо.

4. Наближення навчання до споживача. Навчання не може обмежуватися навчальними закладами (школами, коледжами, університетами та центрами навчання), оскільки доступ до них часто є ускладненим. Розширення доступу є пріоритетною задачею в межах формального навчання. Значна роль відводиться відкритій і дистанційній освіті, зокрема з використанням електронного навчання, оскільки ці форми навчання не вимагають

відвідування навчального закладу. Навчання також може бути вбудоване в трудову діяльність, у зв'язку з чим у створенні «навчальних» організацій вагомою є роль соціальних партнерів. Під час розвитку цих ініціатив мають враховуватися потреби малих і середніх підприємств, оскільки вони надають найбільшу кількість робочих місць і можуть стати джерелом змін та інновацій.

5. Базові вміння, які, без сумніву, потрібні всім громадянам і працівникам. Проте дотепер не вироблено єдиної позиції щодо того, як вони мають формуватися. Існує певний збіг із такими сталими поняттями, як базові та ключові вміння. Базові вміння можуть містити: основні вміння (базова письменність, читання та математика); соціальні та між культурні вміння (здатність працювати в команді, спілкуватися, розуміння культурної різноманітності та спадщини, іноземні мови, цінності, такі, як демократія, тендерна рівність, толерантність, пошана до інших людей і навколишнього середовища); особистісні вміння (мотивація та здатність вчитися, автономія, самоповага, вирішення проблем, уміння ризикувати, здібність до творчості, діловитість, критичне мислення) тощо.

6. Інноваційна педагогіка. Інновації необхідні як у галузі процесу навчання, так і в методах навчання. Необхідно перейти від формального викладання, направлено на надбання знань, до навчання, яке приводить до освоєння компетенцій. Викладачі мають ставити питання «чому повинні навчитися студенти», а не питання «чому я повинен їх навчити». Ті, хто навчається, наскільки це можливо, зобов'язані взяти на себе відповідальність за власне навчання, за засвоєння знань і вмінь.

Отже, навчання впродовж життя - це:

- в галузі компетенції: розвиток знань, умінь і компетенцій людей упродовж їх життя, щоб досягати економічних і соціальних цілей за допомогою осмисленої та рефлексивної поведінки;

- відкритий доступ, "із коліски до останнього подиху" незалежно від статі, соціального статусу, попередніх успіхів у навчанні, раси та релігії;

- для всіх громадян: усім – приватним особам, їх сім'ям, місцевим співтовариствам, профспілкам, роботодавцям. Неурядовим організаціям, регіональним властям відводиться активна роль, у безперервному навчанні немає пасивних дійових осіб;

- економічна та соціальна орієнтація: освічені люди є хорошими громадянами і працівниками;

- центральне місце того, хто навчається у процесі навчання: викладач стає наставником і помічником у навчанні;

- опора на прозорі стандарти освіти, зрозумілі для всіх зацікавлених сторін, особливо для тих, хто навчається та роботодавців;

- навчання впродовж життя відкриває нові можливості для людини впродовж її життя.

І навпаки, навчання впродовж життя:

- не розробляється "для людей" фахівцями в галузі освіти. Воно розробляється "разом із людьми", за участю всіх зацікавлених груп;

- не є розвитком або вдосконаленою моделлю безперервної освіти або освіти дорослих, не дивлячись на значущість установ формальної освіти. Їхня роль обмежена;

- не є сукупністю нових додаткових курсів: проте в разі розробки курсів необхідно враховувати параметри гнучкості, як із погляду на їх структуру та зміст, так і реалізацію; необхідно використовувати модулі, які відповідають потребам тих, хто навчається, а не навчального закладу;

- не дорівнює навчанню на базі електронного навчання: воно, безумовно, важливе, але може бути недоступне для деякого, хто навчається. І, зазвичай, вимагає значного технічного супроводу.

Висновки. Вирішення усіх цих комплексних проблем можливе тільки у результаті тільки цілеспрямованої, творчої роботи всіх працівників освіти при забезпеченні належних умов на всіх рівнях підготовки фахівців.

Література

1. <http://econ-www.mit.edu>, <http://www.economics.harvard.edu>.
2. <http://www.princeton.edu>, <http://www.econ-stanford.edu>.
3. <http://www.uchicago.edu/economics>.
4. <http://www.cepes.ro>
5. <http://www.unesco.org/iau/whed.html>).
6. <http://www.cepes.ro/hed/recogn/groups/diploma/pattern.htm>

“LIFELONG LEARNING” – ОДИН ИЗ ВАЖНЕЙШИХ ПРИНЦИПОВ БОЛОНСЬКИХ ДОГОВОРЕННОСТЕЙ

Сушко О.В.

Аннотация – Статья посвящена одному из важнейших принципов Болонской декларации (lifelong learning) в условиях интеграции в общеевропейское пространство с целью повышения качества подготовки специалистов.

“LIFELONG LEARNING” – ONE OF THE MAJOR PRINCIPLES OF BOLONSKOY AGREEMENTS

O. Sushko

Summary

The article is devoted one of the major principles of Bolonskoy declaration (lifelong learning) in the conditions of integration in European space with the purpose of upgrading preparation of specialists.

УДК 621.316.929

ІНФОРМАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ З ПРОФЕСІЙНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ

Попова І.О., к.т.н., доцент,
Оленич П.С., старший викладач,
Курашкін С.Ф., асистент
Таврійський державний агротехнологічний університет
Тел. (0619) 42-32-63

Анотація – в роботі розглянуті деякі аспекти інформаційно-методичного забезпечення самостійної роботи студентів з вивчення дисципліни «Професійна орієнтація».

Ключові слова – самостійна робота студентів, пізнавальна діяльність, навички, вміння, система навчання.

Постановка проблеми. Епоха стрімкого й постійного оновлення і інтенсивного розвитку науки і техніки у енергетичній галузі пред'являє суворі вимоги до висококваліфікованого фахівця, який повинен уміти поєднувати як глибоку фахову підготовку, так і його вміння самостійно, творчо мислити. Сучасна вища школа покликана забезпечити студента міцними, оперативними знаннями, а також навчити його вчитися (тобто вчити себе) самостійно. Засобом формування й розвитку такої важливої якості є самостійна робота студентів (СРС). Поняття «СРС» можна розглядати в широкому й вузькому значенні. У широкому значенні — це активна пізнавальна творча діяльність студента, яка присутня (повинна бути присутньою) у будь-якому виді навчальних занять. У більш вузькому значенні - це один з видів навчальних занять, специфічною особливістю якого є відсутність викладача в момент навчальної діяльності студента. Освічена людина сьогодні — це самостійна людина, що вміє самостійно приймати рішення, самостійно добиватися поставленої мети, має навички власними силами оволодівати знанням, удосконалювати свою фахову майстерність індивідуально.

Успіх будь-якої самостійної діяльності студента багато в чому визначається її умовами. З сукупності показників умов навчання, до яких можна віднести соціально-економічні, індивідуально-психологічні, просторово-тимчасові, зовнішнє середовище тощо, слід особливо виділити такі, від яких у першу чергу залежать ефективність передачі студенту професійного досвіду, надбаного дослідницькою і виробничою практикою знань, умінь. Все це можливо за умови інформаційного і методичного забезпечення навчання [11]. Сьогодні для багатьох вузів України дуже гостро стає проблема підвищення якості освіти. У основі успішної навчальної діяльності студента лежить система організації навчального процесу викладачем.

Аналіз останніх досліджень. Інформаційне забезпечення дає відповідь на питання "що вивчати?", методичне - на питання "як вивчати?". У першому випадку концентрується досвід фахівців,